

Vec T-166/98

Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. rl a i. proti Komisii Európskych spoločenstiev

„Spoločná organizácia vinohradníckeho trhu — Nariadenie (EHS) č. 2499/82 —
Pomoc Spoločenstva — Žaloba o neplatnosť — Žaloba na nečinnosť —
Žaloba o náhradu škody“

Rozsudok Súdu prvého stupňa (druhá komora) z 23. novembra 2004 II - 3998

Abstrakt rozsudku

- 1. Žaloba o neplatnosť — Akty, ktoré možno napadnúť žalobou — Akty so záväznými právnymi účinkami — Inštitúcia, ktorá nemá právomoc prijať požadovaný akt — Vylúčenie — Zamietnutie návrhu na zmenu a doplnenie ustanovenia Spoločenstva — Nedostatok aktívnej legitímácie
[Zmluva ES, článok 173 (zmenený, teraz článok 230 ES); nariadenie Komisie č. 2499/82]*

2. *Konanie — Návrh na začatie konania — Formálne náležitosti — Určenie predmetu konania*
[Rokovací poriadok Súdu prvého stupňa, článok 44 ods. 1 písm. c)]

3. *Žaloba na nečinnosť — Fyzické alebo právnické osoby — Opomenutia, ktoré možno napadnúť žalobou — Opomenutie Komisie vyhovieť žiadosti o vyplatenie tvrdenej dlžnej pomoci podľa nariadenia č. 2499/82 — Nepripustnosť*
[Zmluva ES, článok 175 tretí odsek (teraz článok 232 tretí odsek ES); nariadenie Komisie č. 2499/82]

4. *Žaloba na nečinnosť — Fyzické alebo právnické osoby — Požadovaný akt — Nariadenie — Nepripustnosť*
[Zmluva ES, článok 175 (teraz článok 232 ES)]

5. *Žaloba o náhradu škody — Predmet — Návrh na náhradu škody za údajnú nezákonnosť rozhodnutia prijatého členským štátom počas uplatnenia právnej úpravy Spoločenstva — Nariadenie č. 2499/82 — Pomoc Spoločenstva na preventívnu destiláciu stolových vín — Výber členského štátu uplatniť, na vyplatenie tejto pomoci, procedúru uvedenú v článku 9 uvedeného nariadenia — Neexistencia mechanizmu zaručujúceho vyplatenie tejto pomoci výrobcovi v prípade insolventnosti destilátora — Nezákonnosť postihujúca samotné nariadenie č. 2499/82 — Pripočítateľnosť údajnej nezákonnosti inštitúcii Spoločenstva*
[Zmluva ES, článok 215 druhý odsek (teraz článok 288 druhý odsek ES); nariadenie Komisie č. 2499/82, články 8 a 9]

6. *Žaloba o náhradu škody — Autonómna povaha — Predchádzajúce vyčerpanie vnútroštátnych opravných prostriedkov — Výnimka — Nemožnosť vnútroštátneho súdu vyhovieť žalobe o zaplatenie v prípade neexistencie ustanovenia Spoločenstva oprávňujúceho vnútroštátne orgány vyplatiť požadované čiastky — Prípustnosť žaloby podanej pred vyčerpaním vnútroštátnych opravných prostriedkov*
[Zmluva ES, články 178 a 215 druhý odsek (teraz články 235 ES a 288 druhý odsek ES)]

7. *Žaloba o náhradu škody — Autonómia vo vzťahu k žalobe o neplatnosť a žalobe na nečinnosť — Obmedzenia — Žaloba o náhradu škody, ktorá môže viesť k výsledku porovnateľnému s výsledkami iných žalôb — Prípustnosť*
[Zmluva ES, článok 178 (teraz článok 235 ES)]

8. *Žaloba o náhradu škody — Premlčiaca doba — Začiatok plynutia — Zodpovednosť z dôvodu normatívneho aktu — Dátum objavenia sa škodlivých účinkov aktu*
[Zmluva ES, články 178 a 215 druhý odsek (teraz články 235 ES a 288 druhý odsek ES); Štatút Súdneho dvora, článok 46]
9. *Mimozmluvná zodpovednosť — Podmienky — Dostatočne závažné porušenie práva Spoločenstva — Článok 9 nariadenia č. 2499/82 — Pomoc Spoločenstva na preventívnu destiláciu stolových vín — Neexistencia mechanizmu zaručujúceho vyplatenie tejto pomoci výrobcovi v prípade insolventnosti destilátora — Porušenie zásady zakazujúcej bezdôvodné obohatenie — Porušenie zásady zákazu diskriminácie*
[Zmluva ES, články 178 a 215 druhý odsek (teraz články 235 ES a 288 druhý odsek ES); nariadenie Komisie č. 2499/82]

1. Akty, ktoré možno napadnúť žalobou o neplatnosť, predstavujú iba opatrenia vytvárajúce záväzné právne účinky povahy ovplyvňujúcej záujmy žalobcu a meniace uvedeným spôsobom jeho právne postavenie.

prijatá vo forme všeobecne platného nariadenia.

(pozri body 64, 76)

To nie je prípad aktov zamietajúcich návrh v prípade, keď inštitúcia nemala právomoc prijať požadovaný akt, a teda zamietajúci akt nebol rozhodujúcej povahy.

2. Vzhľadom na to, že podľa článku 44 ods. 1 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa musí žaloba obsahovať predmet konania, návrhy smerujúce k zrušeniu iných aktov ako napadnutého aktu alebo aktov, na ktorých je napadnutý akt založený, alebo ku ktorému sú priradené, alebo s ktorým sú spojené, bez toho, aby boli uvedené, musia byť z dôvodu nedostatočného upresnenia vyhlásené za neprípustné.

Rovnako je z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu neprípustná žaloba proti rozhodnutiu Komisie zamietajúceho vykonať retroaktívnu opravu aktu, pretože požadovaná oprava musí byť

(pozri bod 79)

3. Z dôvodu, že Komisia nie je príslušná pre vyhovieie žiadosti výrobcom vína vyplatiť im tvrdenú dlžnú pomoc podľa nariadenia č. 2499/82, ustanovujúceho podrobnosti o preventívnej destilácii vo vinohradníckej zberovej kampani 1982/1983, žaloba na nečinnosť, ktorej predmetom je sankcionovať také zdržanie, je neprípustná. Komisii totiž nemôže byť vytýkané, že by opomenula adresovať žalobcom iný akt ako odporúčanie alebo stanovisko, v zmysle článku 175 tretieho odseku Zmluvy (teraz článok 232 tretí odsek ES).

(pozri body 70, 81)

4. Subjekty, ktoré nie sú oprávnené napádať zákonnosť právneho aktu, nie sú tiež oprávnené podať Súdnemu dvoru žalobu na nečinnosť, ktorej predmetom je neprijatie tohto aktu po tom, čo adresovali inštitúcii Spoločenstva výzvu na jeho vydanie.

(pozri body 109 — 112)

(pozri bod 82)

5. Z dôvodu, že režim vyplácania pomoci uvedený v článku 9 nariadenia č. 2499/82, ustanovujúceho podrobnosti

o preventívnej destilácii vo vinohradníckej zberovej kampani 1982/1983, nezaručuje príslušným výrobcom najmä v prípade konkurzu na majetok destilátora nepriame vyplatenie pomoci zahrnutej do minimálnej nákupnej ceny za víno dodané tomuto destilátorovi a destilované v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia, prípadná nezákonnosť spočívajúca v absencii záruky pre výrobcov mať prospech z tejto pomoci vyplýva priamo z medzier nariadenia č. 2499/82 a nie z voľby vykonanej predmetným členským štátom uplatnením článku 8 uvedeného nariadenia, v prospech režimu nepriameho vyplácania pomoci upraveného v uvedenom článku 9. Z toho vyplýva, že touto nezákonnosťou je postihnuté samotné nariadenie a nie správanie predmetného členského štátu, ktorý sa obmedzil na správne uplatnenie tohto nariadenia. Táto nezákonnosť je preto dávaná za vinu Komisii, autorovi uvedeného nariadenia.

6. Aj keď je pravdou, že žaloba o náhradu škody sa má posudzovať s ohľadom na súhrn systému právnej ochrany jednotlivcov a že jej prípustnosť môže teda byť podmienená, v určitých prípadoch, vyčerpaním vnútroštátnych opravných prostriedkov, aby tomu tak bolo, je takisto potrebné, aby tieto vnútroštátne opravné prostriedky zabezpečovali účin-

ným spôsobom ochranu dotknutých jednotlivcov, ktorí sa cítia poškodení aktmi inštitúcií Spoločenstva, a aby boli spôsobilé viesť k náprave tvrdenej škody.

V tomto ohľade prípustnosť žaloby o náhradu škody nemôže byť podriadená vyčerpaniu vnútroštátnych opravných prostriedkov, ak za predpokladu, že predmetná právna úprava Spoločenstva by bola vyhlásená za neplatnú rozsudkom vyhláseným v prejudiciálnom konaní Súdnym dvorom, uplatniac článok 177 Zmluvy (teraz článok 234 ES), by vnútroštátne sudy nemohli vyhovieť žalobe o zaplatenie — alebo úplne inej vhodnej žalobe — bez predchádzajúceho zásahu zákonodarcu Spoločenstva z dôvodu absencie ustanovení Spoločenstva oprávňujúcich príslušné vnútroštátne orgány vyplatiť požadované sumy. V skutočnosti v takomto prípade by bolo v rozpore nielen s riadnym výkonom spravodlivosti a požiadavkou úspornosti konania, ale rovnako aj s podmienkou týkajúcou sa absencie účinného vnútroštátneho opravného prostriedku nútiť dotknuté osoby vyčerpať vnútroštátne právne prostriedky pred podaním žaloby o náhradu škody.

(pozri body 115 — 117)

7. Žaloba o náhradu škody je autonómny opravný prostriedok, ktorý má v rámci systému opravných prostriedkov svoju zvláštnu funkciu a je podriadený podmienkam vykonania konštruovaným s ohľadom na jeho špecifický účel. Smeruje k náhrade škody spôsobenej inštitúciou Spoločenstva. Bolo by preto v rozpore s autonómnosťou tejto žaloby, ako aj efektívnosťou systému opravných prostriedkov zriadených Zmluvou, pokladať žalobu o náhradu škody za neprípustnú z dôvodu, že môže viesť, aspoň pre žalobcov, k výsledku porovnateľnému s výsledkami žaloby o neplatnosť alebo žaloby na nečinnosť. Výlučne v prípade, keď žaloba o náhradu škody smeruje v skutočnosti k odstráneniu individuálneho rozhodnutia určeného žalobcom, ktoré sa stalo právoplatné — spôsobom, že by mala rovnaký predmet a rovnaký účinok ako žaloba o neplatnosť — by táto žaloba o náhradu škody mohla byť považovaná za zneužitie konania.

(pozri bod 122)

8. Premlčacia lehota pre nároky vyplývajúce z mimozmluvnej zodpovednosti Spoločenstva uvádzaná v článku 46 Štatútu Súdneho dvora by nemohla začať plynúť pred tým, ako by boli splnené všetky podmienky, ktorými je podmienená povinnosť náhrady, a to existencia nezákonného postupu inštitúcií Spoločenstva, existencia tvrdenej škody a existencia príčinnej súvislosti

medzi týmto postupom a uvádzanou škodou. Vyššie uvedená podmienka týkajúca sa existencie určitej škody je splnená od doby, keď škoda je bezprostredná a predvídateľná s dostatočnou istotou, dokonca ak aj nemôže byť zatiaľ presne vyčíslená.

júci vyplatenie pomoci predmetným výrobcom v prípade insolventnosti destilátora, Komisia zjavným a vážnym spôsobom prekročila hranice uložené jej mierou voľnej úvahy.

Z toho vyplýva, že ak ide o situáciu, kde zodpovednosť Spoločenstva vyplýva z normatívneho aktu, premlčacia lehota by nemohla začať plynúť pred tým, ako by nevznikli škodlivé dôsledky tohto aktu a následne pred momentom, keď dotknuté osoby utrpeli určitú škodu. V danom prípade takáto premlčacia doba začala plynúť od momentu, kedy si žalobca mohol uvedomiť škodu, pretože bola bezprostredná a predvídateľná.

Uvedený režim je totiž zjavne v rozpore so všeobecnou zásadou práva Spoločenstva zakazujúcou bezdôvodné obohatenie, pretože nevytvára žiadny mechanizmus spôsobilý zabezpečiť vyplatenie tejto pomoci výrobcom, ktorí splnili všetky svoje povinnosti a ktorí vykonali destiláciu v lehotách predpísaných nariadením.

(pozri body 129 — 131, 145, 149, 154)

9. Opomenúc zakomponovať do štruktúry nariadenia č. 2499/82, ustanovujúceho podrobnosti o preventívnej destilácii vo vinohradníckej zberovej kampani 1982/1983, v režime vyplácania pomoci Spoločenstva uvádzanom v článku 9 tohto nariadenia mechanizmus zaruču-

Okrem toho, v prípade insolventnosti destilátora, výber medzi procedúrami uvádzanými v článkoch 9 a 10 nariadenia č. 2499/82 pre vyplácanie pomoci Spoločenstva prináša so sebou rozdiel v zaobchádzaní, podľa členských štátov, pokiaľ ide o záruky vyplatenia uvedenej pomoci predmetným výrobcom, hoci táto pomoc im v zásade prináleží podľa uplatniteľnej právnej úpravy Spoločenstva. Takýto rozdiel nie je objektívne zdôvodniteľný rozdielom predmetných situácií, pretože sa netýka podmienok poskytnutia pomoci na preventívnu destiláciu, ale výlučne administratívnych

podmienok tohto poskytnutia, a teda sa nemôže vysvetľovať rozdielmi týkajúcimi sa situácie výrobcov vína alebo všeobecnejšie situáciou vinohradníckych odvetví v rozličných členských štátoch.

porušením zásady zákazu diskriminácie a zásady zakazujúcej bezdôvodné obohatenie, čo zakladá mimozmluvnú zodpovednosť Spoločenstva za škodu spôsobenú jeho inštitúciami.

Z toho vyplýva, že nariadenie č. 2499/82 je postihnuté dostatočne závažným

(pozri body 157, 161, 172 — 174, 176)